

Káli István

SELMA

Vannak emberek, akik beletörődnek, hogy lehet Isten nélkül élni, vannak, akik nem. Selma ez utóbbiak közé tartozott, ami semmi gondot nem okozott volna neki, ha nem éppen akkor születik, amikor (azaz alig valamivel a kilencszázharmincas évek közepén túl), és nem éppen oda, ahova (vagyis a főleg szászok lakta Apoldra – Trappoldra, ahogyan a helyiek nevezték), a világ dolgai meg nem úgy alakulnak, ahogyan (értsd alatta: valakik, a háború utáni zűrzavart kihasználva, feldűlják az évszázados rendet, s helyette az igazságosság ürügyén teremtenek egy másikat, amelyben, jobb esetben is, kalodás pellengér a jussa minden abban kétkedőnek). Azt ugyanis az őt sokáig igazán szerető, és kegyébe fogadó Mindenható sem láthatta előre (aki pedig, lám csak, úgy rendezte, hogy egy bizonyos évben, egy bizonyos helyzetben még ne legyen elég érett az elhurcoláshoz, önmaga kényszerű befektetéséhez valamelyik donyecki szénbányában, mint ahogyan az Georg Branstetterrel, az apjával történt közel öt éven át, miután a gyenge szeme miatt előtte olyan szerencsésen megúszta a frontot), hogy egyszer valamelyik helyi pártos főmufti-aktivistának támad egy bizarr ötlete, és rámutat: íme, Tucaci Selma, nő és kisebbségi (szász?, annál jobb; egy szlovákkal férjezett?, az még jobb, akkor már duplán kisebbségi, ez van csak igazán aszúrban a legeslegfőbb főtítkárrá útmutatásaival a százalékarányokat illetően), éppen jó lesz téglagyári párttitkárnak. És, mert az ilyen pártos ügyekben a ránk mindenkor gondot viselő is szégyenlősen elfordítja az ő fénylő orcáját, lón! Ugyanis, bármennyire irult-pirult Selma, amikor behívták egy borongósan szép szeptemberi délelőttön az Ölyvessy mérnök-igazgató elvtárs irodájába, és a főmufti-aktivista önelégült pöffeszkedéssel a tartásában, kivagyvi vigyora közepette tudatta vele, hogy a sors milyen feladat elé állítja, azonnal ráérezett: saját és drága családja érdekében nem ellenkezhet olyan keresztényi öntudattal és németes határozottsággal, mint amilyen a mindennapi, a kötelező terv teljesítésének érdekében rászabott feladatokat immár több mint két évtizede elvégezte. Vetett ugyan egy óvatos segélykérő pillantást az őt mindenkor a

maga valós értékén becsülő Ölyvessy igazgató elvtársra, de azonnal meg is bánta, mert neki, a lesunyt tekintetéből következtetve, láthatóan mindegy volt, ki a soros kiválasztott, csak ez ne adjon okot senkinek a beleszólásra, hogy márpedig a gyárban mindenütt rendnek és tisztaságnak kell lenni, ehhez pedig nélkülözhetetlen eszköz a fegyelem, nevezzük ezt az adott rendben akár pártfegyelemnek is.

Emiatt történhetett, hogy amikor irulás-pirulás közben, Isten mérhetetlen kegyelmére gondolva, rábólintott, hogy ha már nincs mese, s a kitartó, bár némelyek szerint idejét múlta meggyőződése ellenére be kell állnia a kádersorba, sokak rácsodálkozására és még többek megrökönyödésére, amint azt a kiszemeltsége tudomására hozatalakor jelen levő Moldovan Tudoreltől, a szakszervezeti bizalmitól utólag mindenki megtudhatta, egy, a tőle megszokottnál is finomabb kis kacaj hagyta el az ajkát.

Mivel az elmúlt közel tíz év alatt a gyáriak is megismerhették annyira, hogy meggyőződjenek, képes minden bajt derűsen fogadni, a helyzethez viszonyítottan különös reakciójának okát nyíltan senki nem firtatta, ennek ellenére ezt a kis könnyed kacajt akár mélyen önmagába fordulva sem tudta senki a helyére tenni, úgy gondolván, hogy ez a Selma esetében is már mindennek a teteje. Az efölötti saját vívódását enyhítendő így aztán senki nem kérdezett rá, nem is sejtette tehát, hogy midőn egyértelművé lett számára, mire szánta őt a sors, elsőre az a Bugyonnij marsallról szóló vicc jutott eszébe, akit Sztálin elvtárs békeidőben, pártfeladatként kinevezett a moszkvai nagy klinika sebész-főorvosává, s amit éppen maga a hírvívő tanú, máskülönben, bizalmi minőségében a termelésből kiemelve, a gyár normatóre alig néhány napja mondott el neki egy gondtalanabb pillanatukban. Az említett sokak rácsodálkozása azonban nem feltétlenül annak a kis kacajnak, hanem inkább az ellentmondásnak szólt, hogy a mindenkori rámenőssége ellenére ezúttal semmi selmás aprehendálás nem hangzott el a részéről, noha biztos lehetett benne, mint ahogyan mindenki más is a környezetében, hogy a következőkben az ő tisztségének tiszteletére sem játsszák majd el naponta az akkor még teljesen ki nem futott proletárslágert, az *Internacionálét*, sem az éppen időszerűvé avanszált *Trei culori-t*, a még többek megrökönyödése meg annak, hogy elképzelni sem tudták, mit kezd majd az addig vasárnaponként rendszeresen a Régi Kórház utcai evangélikus templom istentiszteleteire járó Selma

a teremtés tagadásán alapuló kommunista párteszmeikkel, amelyeket e pillanattól kezdve nem pusztán a létezésük szintjén kell majd tudomásul vennie, de új tisztségénél fogva szóban és tettekben szorgalmasan terjesztenie is kell. De aztán ezek is, meg azok is hamar túltették magukat rajta az emberektől mindenkor elvárható közönnyel, hogy ez is meg az is legyen az ő baja, s még irigyelték is némelyek, hogy bezzeg, helyezkedni tudni kell, mert a három váltásban dolgozó préházi „téglatvetők” csoportvezetői beosztásából – a formális megválasztása után azonnal – az egyszemélyes műszaki ellenőrző osztály élére helyezték.

Nos, úgy tűnt, a továbbiakban csakugyan semmi baja nem származott belőle, legalábbis nem '77 szeptemberének elejéig, amikor is mérnökcskénket, a román szocialista ipar rendszerének nagy átalakítását követően, a meggyesfalvi téglagyárba nem helyezték. Mert alig valamicskével azután Selmában megmozdult valami, és a párteszmeék terjesztése érdekében elhangzott szavaiból furcsa folyondárként egyre gyakrabban ki-kiburjándzott valami különös mellézköngye, foganatosított cselekedeteibe pedig be-beszivárgott valami az irányíthatatlan végzettségéből. Ezt mindenki, aki csak egy kicsit is odafigyelt rá, észrevette rajta, ő maga is érezte a nem kívánt változást, de még nem csirázott ki, nem szökött szárba benne a szomorú következtetés, hogy talán a sátán munkája lehet, büntetésül azért, mert, a helyzetnek kénytelen-kelletlen engedve, immár nem a teljesség jegyében elkötelezett, mint ama kis kacajt megelőzően, amikor is párttagság ide, párttagság oda, mindennek megvolt a maga tisztos rendje a Mindenható utáni sorban.

Arra, hogy gyárbeli tevékenységeik túlon túl laza összefüggése ellenére is miért keresi a kapcsolatot naponta többször a fiatal mérnök elvtársal, nem talált a maga számára semmi épkezláb magyarázatot. Márpedig minden szabadabb pillanatában arra vetemedett, hogy kellő ürügyet találjon rá, akkor is, amikor el-elmélázott az éppen kitöltendő minőségi bizonyítványok fölött, ami az esedékes téglaszállítmány kísérő dokumentumcsomagjának részét képezte, akkor is, amikor a menetrendszerű, havonkénti pártaktíva-értekezletre állította össze a legeslegfőbb titkár beszédeiből kihámozandó, a téglagyár életére is vonatkozó útmutatásokat, de főleg aközben, amikor délutánonként a Hunyad utcai, másodosztályú tömbházlakásuk aprócska konyhájában

az ő derék Milánjának meg szeme fényének, a kamaszodó Martinjának megfőzte a másnapi ebédet, a még kisebb fürdőszobában kimosta a levetett szennyesüket, az éppen csak létezésre elégséges két kis szobában élhetővé tette az otthoni nyüzsgésükkel megbolygatott rendet, amely nélkül élni jóformán lehetetlen.

Eleinte csak az új munkatárs túlon túl finomnak látott, szinte nőiesen kis kezére, a mindenkor élénk, szenvedélyt sejtető tekintetére, a fülének valamitől igen kedves, bűgő hangjára gondolt, aztán, és ez életének rendkívüli újdonsága volt, egyre gyakrabban arra a szervére, amire egy negyvenen túli, több mint másfél évtizede férjezett, fiúgyerekes asszonynak gondolnia sem lenne szabad, mert nem illik, s különösen, mert Isten s az ő szent fiának, a megváltó Jézusnak tanításai ellen való. De bármennyire is hadakozott, hogy visszagyűrje a mind gyakrabban kibuggyanót, ez napról napra egyre nehezebben ment, és nem talált kellő magyarázatot, hogy e kemény harc közben miért nem a haja töve, a háta, a hónalja nedvesedik meg, miért odalent kezd, rövid bizsergést követően, belucskosodni. Nagy igyekezetében, hogy elhessegesse magától a kísértés vészmadarát, kereste a megnyugvást, erre pedig az egyetlen esélyt abban látta, ha minden ilyen alkalommal újra meg újra felidézi és megpróbálja átélni élete addigi szent és szép pillanatait, vagyis azt, hogy milyen boldog is az ő Milánjával meg Martinjával.

Mert a gonosznak eme váratlan rátelepedése előtt csakugyan az volt. Az apoldi, kéttornyú, sok száz éves erődtemplomban, a világra rácsodálkozó kislánként, Thomas Schlatter tiszteletes úr segítségével sokáig minden vasárnap délelőtt megtalálta a következő hétre elegendő védelmet valamennyi külső lelki erőszakkal szemben. Még azt követően is megtalálta, hogy a kollektivizálás rémképe miatt a család hat hektáros birtoka az Apold és Szászdálya közötti határban egyre inkább értelmetlennek tűnt, s ennek tudata már kényszerűen másra irányította a figyelmét. E figyelem-elterelésben a segesvári szakiskola is jelentős szerepet játszott azáltal, hogy esélyt adott megszabadulni a mindennapi szülői kifosztottság-kesergésektől, na meg persze segített is, hogy később gond és bármiféle rendhagyó megpróbáltatás nélkül beleszokjon abba a vegyes közösségbe, amelyikkel együtt, hozzájuk idomulva, a közben elkorcsosulttá lett város téglagyárában nyűgölődött a megélhetésért. A munkásszálló, ahol negyedmagával lakott egy szobában, s

amelyből minden vasárnapra hazamenekült a testi-lelki kényelembe, nem igazán teremtett lehetőséget, hogy kipróbálja a nőiséggel járó kellemeket, az odabenti olykori malackodásaik meg, amelyeknek részéről utólag mindig őszinte viszolygás lett a következménye, nem készítették semmiféle szenvedélyre, így aztán igen meglepődött magán, amikor huszonnégy évesen, a békási vízerőmű építésének mielőbbi befejezése érdekében szervezett országos nyári ifjúsági munkatábor záró momentumaként, az utolsó szombaton tartott táncestélyen felfedezte, hogy jólesik neki, amikor „tangózás” közben a nála alig egy évvel idősebb Tukač Milan, a feketeerdői üvegfüvő fiú az övéhez nyomja az altestét, így már csak engedékenységi kérdése volt, hogy egy óra múltán kipróbálja, milyen érzés mindez ruha nélkül. S mert nem volt sem olyan fájdalmas, mint amilyennek a vészmadarak annak idején elkárogták, sem olyan lehangoló, mint amilyennek a történés utáni kedélyállapotát képzelte, elhitte, hogy ez ilyen, és nem volt kedve ellenére, hogy a következőkben, a későbbi, két-három havonkénti alkalmi találkozásokon újra meg újra megtörténjen, aztán az sem, hogy minden különösebb ceremónia nélkül felvegye az ő kedves és figyelmes Milánjának családnevét, aki ezt követően jónak látta mindenkor a hitvese mellett élni, áthelyeztette magát a segesvári üvegpalack-gyárba kemencekezelőnek, és a maga módján tett róla, hogy a mindenkor feltételek nélkül adakozó Selmája attól kezdve se anyagiakban, se testiekben ne szenvedjen hiányt. Ez utóbbinak köszönhető a kisfiuk megszületése is, és mert a körütekintést mindenkor szerény életvitelük egyik legfontosabb szempontjának tekintették, nevének, a Martinnak a megválasztásakor figyelembe vették, hogy ezt tótul, szászul és románul is ugyanúgy írják és ejtik, ami akkoriban, az elfogadottság érdekében, meghatározónak tűnt. A magyarrá, a mindenkori öskörnyezetükben élő számos, ilyen nyelven beszélő polgártársukra még nem gondoltak, nem sejthették ugyanis, hogy közvetlenül az ország meggyesítése után, félig-meddig kényszerből, Marosvásárhely – egyfelől az ottani díszüveg- (lásd: Milan), illetve téglagyár (lásd: Selma), másfelől a Katangának csúfolt negyedbeli tömbházlakás – lesz az elkövetkező életük színtere, ahol a többséget még mindig azok alkotják.

Akkor mélyült csak el benne igazán a fiatal mérnök elvtársra figyelés, és ezzel együtt valami addig soha nem tapasztalt szenvedés is, amikor a műszaki osztályon tébláboló régebbi, hivatalnok kolleginák is arról

kezdték áradozni, hogy ez az új pasi sok szempontból mennyire más, mint a többiek, mert túl azon, hogy hullámos a haja és kisportolt az alakja, például négy óra alatt összehozta azt a negyedévenként kötelező termelési jelentést, ami az éppen pihenőszabadságát töltő főnökének előtte mindig három-négy napot vett igénybe. Áhá, szóval ezt érezte ő meg igazán mindenki és mindenek előtt meg fölött, vagyis semmi rendhagyó nincs abban, hogy ebből részéről egy minden más érzést elnyomó, feltétlen párttitkári rokonszenv fakad, hiszen a mérnök elvtárs, lám, mindenen túl, szakmailag is kiemelkedő teljesítményre képes. No, akkor a megbecsülést – hirtelenjében így nevezte el magában – mások számára is illik hivatalosan kötelezővé tenni, és hatalmánál fogva a következő év záró-elemzése alkalmával, az egész országra, a még működő proletárhatalmi felfogásra jellemző szokásrenddel ellentétben, hogy élmunkásnak csak a termelésben közvetlenül részt vevőket jelölnek, odaírta őt az általa javasolt, három nevet tartalmazó lista élére.

Mérnököcskénket, okulván egy évekkal korábbi esetből, amikor régebbi munkahelyén, a másik téglagyárban, egy szintén német – a véletlenek minő sötét játéka – származású hölgy munkatársának rokonszenvben túlnövő érzelme kísértette néhány hónapig, majdnem végzettsé fokozódva, nem érte meglepetésként a Selma minden körülmények között kinyilvánított, az átlagosnál hangsúlyosabb közeledési kísérlete. Addigra már ugyanis volt elég tapasztalata ahhoz, hogy, önmagából kiindulva, elfogadja, mindenkinek joga van saját belátása szerint megélni a maga érzelmi hullámlásait, ráadásul ebben az újabb, elcsábulással kísértőben felfedezett valami delejesen nőiest, ami nem kimondottan az amúgy kétségbe vonható egyezményes szépségéből, inkább a testrészeinek egyenkénti, kihangsúlyozott darabosságából összeálló kívánatosságából fakadt. A viszonzásnak még a látszatát is kerülendő, a maga visszafogott módján mégis belement ebbe a tetszelgés-játékba, aminek eredményeként olykor még az is felvetődött benne, hogy egyszer, próbából, „bűnbe esne vele”, mert úgy vélte, nem mindennapi lehet a „döngetősdí” az ilyen kemény húsúakkal. És közben egy pillanatig sem számolt azzal, milyen következményekkel járhat, ha nem vet mielőbb a leghatározottabban gátat ennek a lényegében egyoldalú rokonszenv-áradatnak, mert nem sejtette, a plátóiség milyen szintekig röpíti Selmában a testi hajlandóságot, így azzal sem

számolt, hogy a rendhagyó „élmunkás” státusz milyen nevetséges helyzetbe sodorhatja. Ezzel kapcsolatban még minden csak a jelölés szintjén állt, de nem csak ezért nem zavarták az olykori kuncogások, amelyeket a napokon belüli, nem kívánatos pellengérré állításának tudott be, úgy vélte, hadd élvezkedjen, akinek arra van kedve, semmi olyant nem tett, amivel kiérdemelné bárki megvetését. A Selma érzelmi világa pedig az ő magánügye, higgyen mindenki, amit akar. Csak azzal nem tudott mit kezdeni, amivel Ölyvessy igazgató fogadta, miután magához rendelte a következő napon, még a szokásos reggeli eligazítás előtt.

„Ez igen, ez már döfi! Ez így nagyon rendben van, sporttárs!”, harsogta rá nem kimondottan egyértelmű mosollyal a furcsán bibircsókos ajkai szegletében, elégedetten simítva el közben óriástenyérével a képzelt haját a Mars-sisakos csúcsos, kopasz fejebúbján. A sporttárs kifejezés itt nem pusztán annak szólt, hogy egykori, harmadik ligás játékvezetőként ő bíraskodott a gyár részlegei közötti bajnokság valamennyi mérkőzésén, amelyeken mérnököcskénk a műszaki-adminisztratív személyzet csapatában átlagon felül teljesített, hanem annak is, hogy a terv teljesítése érdekében kifejtett mindennapos küzdelemben az alája rendelt csapat kapitányának tartotta magát. Ilyen minőségében mindenkor elégedetten vette tudomásul a kötelességtudók kiemelkedő hajtását, mintegy csodálatképpen is, mint olyan, aki tudja magáról, hogy ő mindaddig pusztán az eltelt évek kényszer-megéléseinek többlet-tapasztalatát vitte belé a mindennapokba, jó, lehet, a szokottnál talán kicsit nagyobb lelkesedéssel, az amúgy „fix menü” többé-kevésbé tespedés-kényelmébe, mert ennyi viszont kellett ahhoz, hogy eljusson az ifjonti hévvel vágyott státuszba, legalább egy igazgatói székbe. És mert abban a maga irányította környezetben ennek a mérnökyereknek a törekvését annyira egyértelműnek találta, hogy nem lehetett nem felfigyelni rá, a korai artrózistól elmerevedett, drabális jobb kezét a ballal kitámasztva, jóváhagyása jeléül, minden hátsó gondolat nélkül, azonnal aláírta a Selma-féle javaslatot, noha előtte volt füle a rossz nyelvekre, akik az ügyel kapcsolatban ilyen-olyan elfogultságot emlegettek a párttitkárnő részéről.

Ennek a sporttársi elismerésnek lett köszönhető aztán az is, hogy ama bizonyos segítőakció megszervezésekor – amelyre általában a szakminisztérium kérte fel, szinte menetrendszerűen két évente – az igazgató elvtárs egy pillanatig sem töprengett, lehet-e valami utófejle-

ménye annak, ha a műszaki baleset miatt leállt drăgăşani-i gyár újraindítására küldendő csoportban, amelynek vezetését, tekintve a gyárban betöltött tisztségét, természetesen Tucaci Selmára bízva, s amelynek aktív alapját egy kiválóan képzett lakatos, Tőkés Feri, a hegesztő, Bán Sanyi és a villanszerelő, Bejan Dorin képezi, élükön Somosdi Gergellyel, a karbantartóműhely mindenes mesterével, technológusi minőségében helyet talál mérnököcskénknek is, hadd lásson világot, hadd tanuljon a mások kárán.

Mérnököcskénknek Ölyvessy igazgató elhatározásakor még sejtelve sem volt, hogy a drăgăşani-i téglagyár ismét, menetrendszerűen leállt, noha általa is ismert volt az ottani szokás, hogy szeptember utolsó hetének elején, a hét végén esedékes, évenként megrendezett Szüreti Napok kezdete előtt valamicskével, a kiterjedt borvidék termésének időbeni betakarítása érdekében, ez megtörténik, erről már a régi gőztéglagyárban is hallott Rókai mestertől, a gyárvezetőtől. A ténnyel, hogy ez megtörtént, csak akkor szembesült, amikor tisztelt vezetője erről személyesen tájékoztatta, azzal egyetemben, hogy az esethez a továbbiakban neki is felelősség-teli köze lehet, mert eltökélt szándéka segíteni, hogy ifjú és reményteli káderként a helyszínen tapasztalatokat szerezzen. Nem igazán értette, miről is van szó, előtte ugyanis semmit nem tudott a bukaresti irányító szervek azon, évekkal előbbi határozatáról, hogy a drăgăşani-i baj orvoslását a következőkben valamelyik, a helyhez legközelebb eső, folyamatosan jól működő erdélyi gyárra bízzák, s mert ez éppen a segesvári központú gyár csoport volt, felváltva hol az ottaniak, hol az ő fennhatóságuk alá tartozó vásárhelyiek kerültek sorra. Arról is csak az indulásuk előtti napon szerzett tudomást, hogy az eseményeknek, hiszen az időben történő szüretnél nincs fontosabb, megvan a maguk bejáratott menetrendje: az adott hét hétfőjének estéjén, közvetlenül a délutáni műszak befejezése előtt, valamilyen rejtelmes okból eltörlik a nyomócsigás téglaplés tengelye, kicsorbulnak a csigák, szétmegy a kasztni, ami miatt le kell állítani az egész gyártó vonalat; kedden reggel az első órában, a rossz hírt fogadó személy eredendő morcoságának megelőzése érdekében kivárva természetesen a reggeli kávé nyugodt elfogyasztásának idejét, értesítik a minisztérium illetékes osztályát, azok azonnal telefonon intézkednek a megfelelő szakemberekből álló javítócsoporthoz mozgósítása érdekében, tekintve, hogy a más egységből küldött csoport munkája, minden

járolékos költséggel együtt, összehasonlíthatatlanul kevesebbe kerül, mint a helyi karbantartók hozzá nem értő, több hetes piszmogása okozta termelés kiesés, vagy, uram, bocsá', egy új prés megrendelése és megvásárlása; az éppen soros csoport szerda hajnalban, a nélkülözhetetlen eszközökkel felszerelve, elindul a helyszínre, hogy még aznap felmérje a helyzetet, és kellően felkészülhessen a hiba kijavítására; csütörtökön kora reggel neki lehet fogni a tényleges munkának, s tekintve, hogy a rutin, ezen belül az előrelátás igen nagy előnyt jelent, péntek estére be lehet fejezni a javítást; szombaton az első órákban be lehet járatni a gyártóvonalat, így akár már aznap késő estére otthon lehet a csapat, hogy vasárnap kipihenhesse a nyomorító hét fáradalmait.

Így is tervezik, amikor azon a szerdai, kissé hűvös, sötét hajnalon egyenként, sorban, ahogy Puni Cornel összeszedi őket, beülnek az igazgató elvtárs elöl két-, hátul hatülékes ARO-jába, mert még nem számolnak azzal, hogy a megmentésükre várók tudják, ha a szombatot megnyerik a maguk javára, a vasárnapot is kapják hozzá ajándékba. Márpedig az állami szüret, de főleg a sajátjukat szüretelők szempontjából két többlet-nap létkérdés. A segítségváróknak ezzel a reményével, noha szinte már hagyományszerű, csak a helyszínen szembesülnek, és nem tudják, mire véljék, hogyan kezeljék, mert azok nem holmi tényleges kérés, netán esdeklés formájában találják; semmi fel nem róható nekik, ellenkezés, szemrehányás kizárt, hacsak nem óhajtják szemükre vetni a túlzottan szívélyes fogadtatást.

Mérnököcskénk még az indulás előtti izgalmi állapotában felteszi, nem csak magának, a kérdést, hogy vajon nincs-e az egésznek egy kis szabotázis-ízű szándékosság-jellege, s hogy történt-e már ilyen irányú felelősségre vonás, tekintve a gazdasági milícia mindenkori szigorát meg az ilyen esetekben talán jogosan közbelépő állambiztonsági szervek éberségét, amire meg is kapja a választ, méghozzá magától, Ölyvessytől, hogy az első egy-két alkalommal igen, mert akkoriban a hatalom még konokul ragaszkodott ahhoz, hogy a bármi áron fenntartandó rend ellen elkövetett legkisebb vétségért is súlyosan büntessen, különösen, hogy a vizsgálatok során mindig azonosítható volt a meghibásodást okozó eszköz is, amely nyilvánvalóvá tette a szándékosságot, de azt követően, s ennek már jó néhány éve, nem, mert a gyilkos eszköz megléte nélkül semmilyen gyilkosság nem bizonyítható, arra pedig, kiokosodván, a tetteseknek mindig van gondjuk, hogy ez soha

elő ne kerüljön, amúgy meg az idő múlásával, kényszerből vagy kényelemből, minden hatalmi intézmény békülékenyebbé vált, arról nem is beszélve, hogy a helyi főnökök legalább ugyanolyan fontosnak tartják a szőlőprésbe való termés időbeni betakarítását meg az áldott nedű kicsorgatását, s az ehhez szükséges, megfelelő munkaerő biztosítását, mint holmi vacak téglaprést megrongálók felelősségre vonását, ha már a gyártóvonalat ilyen ürüggyel hivatalosan leállítani túl nagy erkölcsi kockázatot jelentett volna a legeslegfőbb elvtársak előtt.

Így aztán mérnököcskénk a felvilágosultak nyugalmával készülhetett az útra.

Az éjszakai kényszerébredés, az éjre rátornyosuló esőfelhők meg a dízelmotor duruzsolása az út első óráiban a kellő tunyaságban tartották a szűk térben összezárt agyakat, semhogy bármi értelmeset is kipréselhettek volna magukból. Akkor kezdett megpezdülni bennük a keringés, amikor már nem csak derengett, de valósággal tombolt a nappali fény. De ez is csak a szokványos egymást-heccelésre volt elég, mindössze két rendhagyó megjegyzés hangzott el, mindkettő a közel kétméteres, szikár, „tíz-tojásból-rántotta” műhelymester részéről, aki mintegy hangosan gondolkozva, megkérdezte magától, hogy milyen lehet Isten kegyelméből párttitkárnak lenni, s milyen élműnkásnak, ha valaki még életében nem fogott a kezébe egy kalapácsot. Jó egyórás közös hallgatásnak kellett hozzájárulnia a feloldozáshoz, hogy ismét, immár sokadszorra átbeszélhessék az előttük álló napokra érvényes stratégiát. És ennek megfelelően a jó nyolcórás, egymást váltó robogás meg döcögés után, úgy kora délután egy óra körül, amint azt a gyár vezetőségével előre egyeztették, egyenesen az elkövetkező tetteik helyszínére hajtottak.

Igen ám, de nem számoltak azzal, hogy a segítséghez, a jó szándékon túl, fogadókészség is kell, így kissé meglepődtek, hogy a gyár kapuját zárva találták. A különben mindig szótlan és türelmes Puni kitarató, közel ötperces túlkölésére előkerült az ottani párttitkár, aki egy henye „bună ziua” után kéretlenül beült a hátul üresen maradt helyre, és közölte velük az aznapi programot, természetesen azt, ami az ő szemszögéből érvényes: a szálláshelyek elfoglalása az újonnan épült Rusidava Hotel nevű pártszállóban, kettőtől ebéd a hotel éttermében, utána pihenés ötig, mert bizonyára nagyon fáradtak lehetnek, tekintve, hogy az éj közepén indultak útnak, ötre értük jön majd, s kiviszi őket

a városhoz közeli borászati kombinátba, ahol az igazgató elvtárs meg a városi pártbizottság gazdasági titkára fogadja őket nagy tisztelettel, utána vacsora, azt követően elvtársi megbeszélés, reméli, nincs ellenükre, hogy emiatt a helyzet szemrevételezésére csak csütörtök reggel kerül majd sor.

Selma, az első ülésről hátrafordulva a csapata tagjainak tekintetét kereste, ki is olvasta azokból, hogy de igen, kedvük és szándékuk, előzetes tervük ellenére van, s már szólni akart mindnyájuk nevében, de a titkártárs megelőzte azzal, hogy amit közölt, az a gazdasági titkár elvtárs által összeállított program, amivel szemben még Selmának sem lehetett ellenvetése, hát még a többi kámfuternek.

A pártszállóban, amely a '77-es, a várost félig romba döntő földrengés után épült, kizárólagos vendégek voltak, a második szint öt szobáját foglalták el, kettőt Tőkés és Somosdi, illetve Bán és Bejan, egyet-egyét Selma, Puni és mérnököcskénk, akin, a bőséges ebédet követően, csakugyan kiütközött az út fáradalma, s emiatt el is nyomott a buzgóság, olyannyira, hogy ötkor várni kellett rá, amíg kissé összekapja magát, miután Selma bekopogott, hogy az autó begyújtott motorral csak rá vár. A borászati kombinát felé menet a helyi gyár párttitkára, Dinu Stelian – akkorra végre a nevét is megmondta – megtartotta az általa szükségesnek vélt eligazítást, ami lényegében abból állt, hogy kéretik nem elutasítóan viszonyulni, de még megjegyzést sem illik tenni a szokásosan barátságos román vendégfogadásra, ezért az a kérése, hogy a kedves kollégák fogadjanak mindent a maga természetességében, semmin ne lepődjenek meg, és ne igyekezzenek semmilyen eszközzel szembe menni a gazdasági titkár elvtárs híresen jó hangulatkeltő képességének.

Ezek után mindenre számítottak, csak arra a mértéken felüli, főelvtársaknak kijáró fogadtatásra nem, amit meg kellett érniük, át kellett élniük.

Miután a kombinát tágas tárgyalótermébe érve sorban kezét fogtak Nicu Mitrache elvtárssal, a városi pártbizottság gazdasági titkárával és Gheorghe Caramihai mérnök-igazgató elvtárssal, azonnal levezették őket a kombinát pincéjének fogadótermébe, ahol a vezető pincemester megtartotta a maga, kóstolóval egybekötött, egyenként tízperces kiselőadását az általuk gyártott számtalan borfajtáról, amelyeknek mindenikéhez Nicu Mitrache elvtárs egy-egy pajzán megjegyzést fűzött,

ami lényegében arról szólt, hogy egyiknek vagy másiknak hány perc elteltével van jótékony hatása a férfiasságra, s ilyenkor mindannyiszor kihívóan Selmára nézett, különös ajakcsücsörítéssel körítve nyílt célzásait, amelyek elől a kiszemelt áldozat, a maga szokásos irulása-pirulása közepette, az elmélyült kóstolásba menekült, s a csapat többi tagja, mintegy őt utánozva, valamennyi újabb töltést fenéig ürítette. Még mérnököcskénket is magával ragadta a kóstolás heve – noha ő tisztában volt az asztalon álló üres majolika-tálak szerepével, amelyeket nem a majdani ételtalálásra szánták, hanem arra, hogy befogadják az ízlelés után a pohárban, netán a szájban maradt fölösleget –, ami fokozatosan azt eredményezte, hogy rajta kapta magát, amint éppen megszegi a diákkorában tett fogadalmát: soha nem iszik annyit, hogy hülyébbnek tűnjön, mint amilyen valójában. Az ötödik borfajtánál már használta a tálát, ellentétben a többiekkel, akik, a számukra elérhető hatósági vinkók és lőrék után, nem tudtak ellenállni a ritkán egyedi és csakugyan gazdag ízvilágnak. Este fél nyolc tájt, amikor a vacsorára sor került – egészben sült malackaraj, ropogós fácánmell és rántott pisztráng meg süllőfilé között választhattak volna, mindenféle finomsággal körítve, ha van egy kis étkezés-kultúrájuk és még képesek mértéket tartani –, úgy nyaklózták válogatás nélkül a hatalmas asztalra elegánsan felszolgált ételeket, gurguláztatták le a torkukon az újra meg újra teletöltött poharakból az isteni Bachus-elixírt, mint akik hetek óta kenyéren és vízen éltek, és ez alól Selma sem volt kivétel, persze, az is lehet, hogy ő, szegény csak így próbált menekülni Nicu Mitrache titkár elvtárs folyamatos zaklatásától, aki testközelbe húzta a székét az övéhez, és önmagát is lenyűgözni akaró, harsány, jópofaságnak vélt, általában a szexre utaló beköpésekkel meg szalonképtelen viccekkel próbálta szórakoztatni, amelyek mindegyike után Selma segélykérően nézett mérnököcskénkire, noha tudta róla, hogy nincs, nem lehet eszköze az ő megmentésére, teljesen kiszolgáltatott, magának kellene megvédenie önmagát, de kellő tapasztalat híján nem tudhatta, hogyan tegye, Istent sem hívhatta segítségül, mert dorbézolás közben a fohásznak, de még a legegyszerűbb kérdésnek sincs helye és nincs foganatja, így aztán egyre feszültebb lett, az arcpírja egyre hangsúlyosabb, és egy idő után lerítt róla, hogy akármibe belemenne, csakhogy megszabaduljon végre ettől a kísértő vegzálástól. Ezt látván és érzékelvén határozta el mérnököcskénk, hogy fellép a megmentő szerepében,

odahúzta székét a Selmáé mellé, a másik oldalára, s mint egy nevetlen pojáca, felkönyökölt az asztalra, közben kajánul vigyorgott, hogy láthassa az áldozat túloldalán legénykedő titkár, tanulni akar tőle, mintha az érdekelné, mivel tudta levenni a lábáról az ő kedves párttitkárnőjét, aki már másfél órája moccanás nélkül hallgatja hódolója szellemességeit. Az ártatlanság mímélése ellenére a tolakodása rossz vért szült, a titkár egészen durva viccekre tért át, de már nem nevetett saját magán, szájának különös csücsörítése sem a kezdeti rokonszenvet volt hivatott kifejezni, így aztán rövidesen, az ő nyájas hálálkodását követően, a titkár által tett nyers megjegyzésre, mindenki felfedezte, hogy csakugyan későre jár, majdnem éjfél van már, jó lesz mielőbb nyugovóra térni, kinek-kinek megvan a maga másnapi, fontos tennivalója.

Éjfél után egy óra elmúlt, mire visszazötykölöttek a pártszállóba, és ágyba kerültek. Mérnököcskénk megviselt tudatán azonnal felül is kerekedett az öntudatlanság. Fogalma sem volt, mennyi idő telhetett el, amikor arra ébredt, hogy valami meleg akármilyen nyomakodik a testéhez, és forró szellőcske párologtatja melle szőrzetéről az alvás közben kigyöngyözött izzadságot. A hirtelen ébredés kábulatában nem tudta, hol van, mi történik, mi gerjeszti ezt az orrába tolakodó, egyszerre kellemes és kellemetlen bodzaillatot, csak akkor döbrent rá, hogy nincs egyedül, amikor meghallotta a Selma suttogásnak szánt, de kissé hangosra és rekedtesre sikerült hangját: „Csak éppen megfogom, mérnök elvtárs, csak éppen megfogom kicsit, istenem, nem véték, ugye, nem véték.” És ezzel egy időben érezte, hogy egy kemény, határozott kéz marokra kapja a védtelenségében kiszolgáltatott ösztönénjét, amely nem is hazudtolta meg önmagát, szolgálatkészségét bizonyítandó, azonnal válaszolt az erőteljes megragadására. Ettől annyira ledöbrent, hogy hirtelenjében nem tudta, mit tegyen, hogyan viszonyuljon a helyzethez, ugyanis abba a marokra-fogásba, de már az azt bevezető mondatocskát elrebegő hangba is annyi szenvedély szorult, amennyivel addig még soha nem találkozott, így aztán az elvárható ellenkezés helyett hagyta, hogy egész testén eluralkodjon a tette kész jószágából kiinduló kéjvágy. Nem segített be, nem is lovalta belé magát, inkább csak rácsodálkozott, ezért is nem használta azonnal eszközként a gyöngédségét, nem ölelte át, nem kezdte el simogatni a begerjedt partnert, ahogyan különben szokta, az ösztönök beindulásán

túl a maradék józansága arra még elegendő volt, hogy kíváncsivá tegye, mit tud, mire képes egy ilyen istenes párttitkárnő. „Csak éppen egy kicsit hozzádörgölöm, az nem vétek”, suttogta Selma ugyanolyan rekedtesen, és mérnököcskénk meglepetten tapasztalta, milyen kéjes érzés, amikor örömszerző eszköznek használják a műszerét, miközben folytonosan a mellébe lihegik, hogy „nem vétek, nem vétek”, és ezen fellelkedve már-már azon volt, hogy átveszi a kezdeményezést, és dülőre viszi a dolgot, amikor érezte, hogy hirtelen belecsusszan a nedvesen lüktető forróságba, ami a természetességet jelentette volna, de amire Selma, miután kettőt-hármat lökött ösztönből az altestével, hörögni kezdte, hogy „jaj, ez vétek, jaj, ez vétek”, kikapta a melegből a markában tartott foglyot, s újra dörzsmunkára fogta, hogy aztán alig egy perc múltán „vétek, vétek, vétek” elhaló sóhajok közepette néhány pillanatra egy szebb, jobb világba távozzon, aléltságában is fogva tartva örömeinek forrását, majd felocsúdván és ráébredvén, hogy min van túl, szó nélkül kicsusszanjon a takaró alól, faképnél, kielégületlenül meredt taggal hagyva az értetlenül és kissé csalódottan utána bámuló mérnököcskénket.

Elszomorítóan kínzó félóra telt el az előző felajzottságból a teljes lehiggadásig, majd újabb félóra gondolatdömping, mire a lelki csalódottságot is legyőzve, sikerült ismét elaludnia. Fél kilenc is elmúlt már, amikor az álomból kipattanó szeme az óra számlapjára tévedt, noha úgy beszéltek, hogy hétkor ébresztő, fél nyolckor reggeli, nyolckor már a mentőakció helyszínén lesznek, felmérni a teendőket.

Selma pirulása egyértelmű volt, de bárki által az a késés miatti izgalomra fogható, mérnököcskénknek egy megértő szempillantásra sem maradt ideje, annyira kapkodtak, hogy még Somosdinak is elment a kedve a máskor kihagyhatatlan, ígéretes sonkás omlettől, a sok mutató, friss paradicsomtól meg paprikától, éppen csak egy-egy meleg tea gyors elkortyolására futotta, így is majdnem tíz lett, mire behajtottak a gyárkapun.

Ezúttal már Caramihai igazgató elvtárs várta, s vezette hátra őket a gyártócsarnokba. Elszörnyülködtek azon, amit láttak. Törött tengely, az adagoló száj felől alig maradt ép peremű csigaszárnny, a kasztni négy helyen kitorve. Somosdi szerint legalább huszonnégyes átmérőjű és három-négy méter hosszú volt a betonvas, amit beléengedtek. Művészettel felér, hogy sikerült utána visszafelé kihajtani a présből. A szakik

meg is állapították egymás között, hogy a károsodás helyrehozhatatlan. A lemondó fejevakarásukból Caramihai igazgató arra következtetett, hogy ideje beindulnia. De rossz irányt választott, nem számolt burkolt fenyegetése következményeivel, nem tudván, hogy Vásárhelyen más a módi, nem is értette, miért tolt egyet Somosdi a micisapkáján, s mondta Selmának a számára teljesen idegen nyelven úgy, hogy a hangsúlyból is kivehető legyen a mondanivalója: „Na, ha így, akkor itt bassza meg a prését!”

Selma azonnal felfogta, hogy itt gondok lesznek az érdekegyeztetéssel, s neki a vezetői minőségében nem Somosdit kell győzködnie ahhoz, hogy az előző esti buli elérje a tervezett hatást. Ultimátumhoz ugyan nem mert folyamodni, mert a fiúk még nem nyilatkoztak, hogy egyáltalán a puszta próbálkozáshoz mire lenne szükségük, ezért mérnököcskénkhez fordult segítségért, remélve, hogy az általa használt szaknyelv a kellő hatással lesz. Végül is jól számolt, mert az igazgató felfogta, hogy ha hoppon marad, az egy hét leállásból három-négy is lehet, ami túllépné a felső szervek tűréshatárát, és rövid tétovázás után gyökeresen hangnemet váltva kérte, írják össze, mire van szükségük ahhoz, hogy legalább hétfőn beindulhasson a gyártás.

Egy jó órán belül minden kérésük teljesült, maga Stelian ellenőrizte, hogy a lajstrom szerinti tételek mind megvannak-e, belevághattak hát, hogy megpróbálják a lehetetlent. Somosdi elmormogta a sorrendet, újabb egy órán belül szétkapták elemeire a gépet, aztán mindenki nekifogott, hogy végezze, ami a tudása szerint rászabatott, Bejan egyelőre hol az egyiknek, hol a másiknak segített.

Selma és Stelian egy ideig ott tébláboltak körülöttük, de Selma hamar beleunt, mondta, hogy amíg a fiúk ügyeskednek, ő megnézné a várost. Stelian rácsodálkozott, hogy itt meri hagyni őket, hogy ezeknek nem kell felügyelet, még akkor sem titkolta a kételyeit, amikor már útban voltak a borkombinát felé, hogy az estéről megmaradt sültet elhozzák a melósoknak ebéd gyanánt. Akkor kezdett alábbhagyni a kétkedése, amikor látta, hogy éppen csak bekapták a húst egy kis kenyérrrel, s visszaálltak a munka mellé. Akkor már ő mondta Selmának, hogy mehetnek.

Mérnököcskénk végig ott maradt a gyógyítókkal, be is gyulladt kissé a szeme estére, mert fel-felváltotta Bejant, hogy segítsen Tőkés Ferinek a hegesztésben. Észre sem vette, amikor Selma és Stelian alkonyattájt

megtért a városnézésből, csak akkor kapta fel a tekintetét, amikor a titkár harsányan elbúcsúzott tőlük, a reggeli vizontlátásig. Selma egész este úgy jött-ment közöttük, egyikről a másikra járatva a szemét, hogy ne kelljen mérnököcskénkre néznie.

Majdnem kilenc volt, mire abbahagyták a munkát, el is múlt, mire összekapták, glédába rakták a felszerelést, s elindultak a hotelbe vacsorázni. Az asztalnál már elkerülhetetlen volt a szembesülésük, és mérnököcskénk döbbenet tapasztalta, hogy Selma szinte kihívóan állja az ő vizslató tekintetét.

Somosdiban volt annyi jóérzés, hogy megkérdezze a főnökasszonytól, milyen a város. Aztán közönyösen vette tudomásul, hogy majdnem semmilyen, az új városháza még néz ki valahogy, a többi olyan, mint bárhol, ahol tömbházak vannak hegyén-hátán. Bán Sanyi jegyezte meg, hogy ehhez képest ráment a délutánja, amire Selma csak annyit mondott, hogy templom is van errefelé. „Talán csak nincsenek itt is evangélikusok?“, csodálkozott rá Somosdi, amire Selma megnyugtatta, hogy az ortodoxokéban is ugyanahhoz az istenhez lehet szólni. Ez a kinyilatkoztatás az este további részére némává tette őket, mérnököcskénknek pedig elhozta a megvilágosodást.

Attól kezdve egyetlen pillantásnyira sem kereste a Selma tekintetét.

A péntek is lényegében eseménytelenül telt el, éjfél utánra valamivel, önmagukat is csodálatba ejtve, befejezték a javítást. Miután rákötötték az áramot, s benyomták az indítógombot, a villanymotor jótékonyan felmordult, az áttételek megcsikordultak, az óriáscsiga méltósággal forogni kezdett a tengelye körül. Előtte, a kora este szemnek-fülnek odasunnyogó Steliánnak megmondták, hogy reggel nyolcra legyen elég ember a vonal bejáratásához.

Természetesen nem volt. Stelian úgy gondolta, talán tizenkettőre lesz. Akkorra sem lett. Dönteni kellett, hogy maradnak-e hétfőig. Somosdi, miután kihőbörögte magát, azt mondta, nincs miért, elég, ha ők ketten Bejannal maradnak, majd hétfőn váltott lovakkal hazamennek.

Így is majdnem éjfél lett, mire a megfogyatkozott csapat Vásárhelyre ért. Puni ugyanúgy egyenként, csak fordított sorrendben szotyogtatta le őket. Selmát elsőnek. Mielőtt kiszállt volna, mindenkivel kezét fogott. Mérnököcskénk érezte a kemény szorítást. Búcsúzásként ajkához húzta a forró kezét.